

Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад №47
Вінницької міської ради»

КОНСУЛЬТАЦІЯ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ
«МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА
ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДОШКІЛЬНИКІВ»

Сьогодні проблема залучення дитини до світу мистецтва є вкрай важливим напрямком педагогіки і має ще багато недосліджених аспектів. Відчуття замкнутості, відірваності від соціокультурних процесів переживають тисячі, десятки тисяч освітніх закладів. Як дитину, яка «крокує в майбутнє», включити в сферу культури, сферу, особливо сьогодні важливу? Як підготувати її до сприйняття музейної інформації, навчити орієнтуватися в музейному середовищі, розуміти мову музейної експозиції? Як, урешті, допомогти в цьому «відірваній» від музейних центрів дитині?

Сформувати в дитині таку систему духовних цінностей поза залежністю від того, перебуває вона у реальній музейній експозиції або віртуальній, може музей.

Основний сенс існування музею – служіння людям, він надає відвідувачам можливість символічного доступу в простір культури, надбання, прищепити бажання спілкуватися з музейними цінностями.

Музейна педагогіка є інноваційною технологією у сфері особистісного виховання дошкільників, створює умови занурення особистості дитини у спеціально організоване розвивальне предметно-просторове середовище.

Музейна педагогіка – досить новий, але вже популярний напрям освітньої діяльності. Використання засобів музейної педагогіки в закладах дошкільної освіти дає змогу пробудити в дітях відчуття приналежності до свого роду, до рідної землі, прагнення долучитися до культури українського народу, його історії, традицій.

Музейна педагогіка розглядає музей як місце, де виховуються почуття і формується особистісне емоційне ставлення до певних історичних подій, фактів, історико-культурної спадщини, побуту, звичаїв і традицій українського народу тощо. У сучасних ЗДО вже стало доброю традицією створювати музеї, музеї-кімнати, міні-музеї.

Міні-музеї - це осередки, які облаштовані відповідно до певної теми і можуть містити, крім «музейних експонатів», дитячі роботи, фотоматеріали, ілюстрації, короткі описи експонатів, відповідну дитячу літературу та ін. Вони є частиною освітнього простору дитячого садка, де відбуваються заняття, екскурсії, експериментально-дослідницька та самостійна діяльність дітей. Міні-музеї здатні збагатити дитину враженнями від нових і незнайомих предметів, які вона не могла бачити в доступній їй дійсності, розвивати її пізнавальні здібності та уявлення про навколишній світ.

Мета міні-музеїв у ЗДО - розширення освітнього простору закладу; залучення педагогів, батьків та дітей до пошукової, краєзнавчої, художньо-естетичної роботи; виховання шанобливого ставлення до традицій, звичаїв

та ремесел українського народу; формування потреби не лише зберігати духовні скарби українців, а й примножувати їх; виховувати національно-патріотичні почуття та гордість за Україну.

Важливою особливістю міні-музеїв як складової розвивального середовища ЗДО є участь у їхньому створенні дітей, батьків, педагогів. Дошкільники мають відчувати свою причетність до облаштування міні-музею - узяти участь у обговоренні його тематики, по можливості взяти участь у збиранні експонатів, поповнювати експозицію своїми малюнками, виробами, проводити екскурсії для молодших тощо.

Таким чином, міні-музей у ЗДО має бути центром пробудження дитячої творчості. На сторінках педагогічних видань дуже часто з'являються рекомендації з питань облаштування та організації роботи міні-музеїв у ЗДО чи навіть музейчиків у групових приміщеннях. Зрозуміло, що в умовах дитячого садка неможливо створити експозиції, які повністю відповідали б вимогам музейної справи, та це й не потрібно. Завдання дорослих - не порушуючи інтер'єру закладу, поєднати міні-музей із предметним середовищем дитячого садка чи групи. І якщо в «справжніх» музеях чіпати нічого не можна, то в міні-музеях ЗДО не тільки можна, а й потрібно!

У «звичайних» музеях дитина - лише пасивний споглядач, а в дитячому садку вона - співавтор, творець експозиції. Такий музей можна відвідувати щодня, переставляючи експонати, беручи їх у руки, розглядаючи... Будь-яка експозиція міні-музею повинна задовольняти такий логічний ланцюжок: сприйняття - розуміння - осмислення - вправління - закріплення - застосування.

Цілі організації міні-музею у ЗДО:

- для інтеграції освітнього процесу, його інтенсифікації;
- для знайомства з творчістю художників, скульпторів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва;
- для виставок дитячої творчості та сімейних виставок;
- для проведення занять, бесід, експериментально-дослідницької діяльності, екскурсій дітям (батькам, іншим дорослим)

Оформлення міні-музею вимагає дотримання низки умов:

- оформлення кімнати (куточка) з урахуванням естетичних норм;
- міні-музей повинен враховувати зміст освітньої програми ЗДО та допомагати в реалізації цілей і завдань окремих освітніх галузей;
- експозиції міні-музею повинні постійно доповнюватися і оновлюватися з урахуванням вікових особливостей дітей групи;

- наявність дитячих меблів та обладнання для проведення занять-мандрівок, ігор-розваг, ігор-подорожей, дидактичних ігор, бесід з дітьми, організації тематичних виставок, зустрічей з цікавими людьми тощо;

- дотримання правил безпеки, гігієнічних норм

Для облаштування міні-музеїв можна використовувати різні частини (куточки) групових кімнат, роздягалень, стіни біля входу в групу, холи тощо. Розміщувати експонати можна на столах, тумбах, стелажах, підставках, навісних поличках, стендах, ширмах, на сухих або штучних гілках тощо.

Тематика міні-музеїв може бути різною: Міні-музей «Україна - єдина країна» (з метою збагачення знань дітей про історію, культуру, природні багатства і тваринний світ нашої Батьківщини, її регіональні особливості, побут українців, народні промисли, Державні та народні символи та н.). Міні-музей селища «Люби і знай свій рідний край» (з метою розширення знань дітей про рідне селище, його історію, вулиці та цікаві пам'ятні місця, його видатних громадян тощо); Міні-музей народної іграшки (з глини, дерева, сиру, тканини, ниток, соломи; іграшкова техніка; порцелянові та пластмасові ляльки; старовинні ялинкові прикраси); Міні-музей хліба та солі (з метою збагачення знань дітей про різновиди хліба, роль хліба у житті людини, етапи його вирощування, традиції українців тощо); Міні-музей корисних копалин (з метою збагачення знань дітей про корисні копалини, шляхи їх видобування та роль у житті людини); Міні-музей електрики (з метою ознайомлення та збагачення знань дітей про електрику, струм, походження світла, колишні побутові прилади та значення сучасних електроприладів у житті людини, правила безпеки з електроприладами); Міні-музей писанки (з метою збагачення знань дітей про історію писанки, різновиди писанок у різних регіонах України тощо); Міні-музей виробів місцевих умільців; Міні-музей «Лялька-мотанка - берегиня роду» (з метою збагачення знань дітей про історію та технологію виготовлення ляльок-мотанок); Міні-музей витинанки (з метою збагачення знань дітей про технологію «оригамі», різновиди витинанок); Міні-музей вишиванки; Міні-музей національного одягу; Міні-музей української оселі; Міні-музей народних музичних інструментів; Міні-музей виробів умільців (з глини, соломи, лози, тканини, паперу, дерева); Міні-музей природи рідного краю (тут можуть бути представлені незвичайні, рідкісні об'єкти живої природи, вироби з природного матеріалу, цікавий гербарій тощо); Міні-музей фото-зустрічей з учасниками бойових дій; Міні-музей народних символів (віночок, рушник, верба, калина, лелека...) Міні-музей книжки (з метою ознайомлення та збагачення знань дітей про історію виникнення книг, про

різних письменників та н.); Міні-музей іграшки-забави (з метою ознайомлення малюків з цікавими заводними іграшками-забавами, різними яскравими розвивальними іграшками); Міні-музей мушлі (з метою розширення знань дітей про підводний світ морів та океанів); Міні-музей насіння (з метою збагачення і розширення знань дітей про насіння різних видів рослин, його значення, умови проростання та способи вирощування рослин, їх будову та різновиди).

При використанні музейної педагогіки у системі роботи з дошкільниками варто дотримуватись наступних *принципів*:

- Наочність
- Доступність
- Динамічність
- Змістовність (матеріали повинні мати освітньо-розвивальне та виховне значення для дітей, збуджувати цікавість)
 - Послідовність ознайомлення дітей з музейними колекціями (відповідно вікової групи)
 - Гуманізм (виховувати бережливе ставлення до предметного світу)
 - Активність дітей (практична діяльність як відображення отриманих вражень та знань в продуктах дитячої творчості, продуктивній діяльності)
 - Рухомість структури занять у музеї (чіткий сценарій з можливістю імпровізації)

Готуючи музейні експозиції для дітей дошкільного віку, слід враховувати наступне:

- для розташування міні-музею можна використовувати різні частини приміщень ЗДО за умови естетичного вбудовування експозиції в інтер'єр;
- зміст, форми та призначення міні-музею повинні відображати специфіку віку дітей групи;
- музей має експонати, представлені в одній чи кількох експозиціях;
- найкраще сприймається експозиція з семи-дев'яти предметів;
- в якості експонатів можуть виступати не лише реальні предмети, а й фотографії, макети, моделі, іграшки, творчі роботи дітей;
- експонати міні-музеїв повинні постійно поповнюватися та використовуватися у роботі з дітьми;
- дотримуватись логіки: сприймання – розуміння – осмислення – закріплення – застосування;
- слід приділити увагу підготовці юних екскурсоводів з вихованців старших груп.

Схема опису експонатів

1. Зображення експоната.
2. Назва. (Вказуються наукові, побутові, народні назви.)
3. Де зібрано. (Вказується місце збору, його особливості, середовище.)
4. Ким зібраний. (Можна виділити сімейні експонати, вказавши не тільки прізвище родини, а й імена дорослих і дітей.)

5. Коротка інформація про експонат. (Де зустрічається, чому має таку назву, особливості).

6. Напрями використання у роботі з дошкільниками, на що звернути особливу увагу дітей.

7. Додаткова література:

(Перераховується література, в якій можна отримати додаткові відомості; література для дітей; енциклопедії, довідники, в яких є ілюстрації з його зображенням, зображенням місць його існування, пов'язаних з ним об'єктів).

Створення міні-музеїв у групах ЗДО відбувається, зазвичай, у кілька етапів:

1. Підготовчий етап

На початку роботи визначається тема і назва міні-музею, розробляється його модель, обирається місце для розміщення.

2. Практичний етап

Створення дорослими та дітьми, відповідно до моделей, міні-музеїв у групах.

3. Етап впровадження

Урочисте відкриття музею.

Як поводитися в музеї

Під час екскурсії чи заняття у міні-музеї малята мають дотримувати простих правил, як у справжньому музеї:

- не заважати іншим насолоджуватися творами мистецтва;
- не підходити занадто близько до інших дітей;
- не затуляти спиною картин чи експонатів;
- розмовляти й обмінюватися враженнями тихо;
- уважно оглядати ті експонати, які найбільш цікаві – не судити про побачене за першим враженням, адже при повторному огляді нерідко виникає інше ставлення;
- стримувати свої почуття;
- якщо творчість якогось художника не зрозуміла, не обурюватися і не шукати підтримки своєму обуренню;

- утримуватися від зневажливих висловлень (зауважень) на адресу картин (експонатів) і їхніх авторів;

- раніше, ніж влаштувати обговорення, уважно вислухати пояснення вихователя: слухати його пояснення мовчки, не присуваючись до нього занадто близько, щоб не заважати іншим; якщо виникли запитання, поставити їх після того, як розповідь закінчено, або під час паузи в бесіді з вихователем; не розмовляти з дітьми, не їсти цукерки, не жувати гумку тощо.

Музейна педагогіка володіє багатьма значеннями і смислами, дає багату поживу для роздумів і роздумів. З її допомогою відбувається «занурення» дитини в історичне минуле рідного краю, вивчення природних багатств та оточуючого світу.

ВИСНОВКИ

Сьогодні чи не найважливішими і найактуальнішими напрямками роботи з дошкільниками є національно-патріотичне та духовно-моральне виховання. Адже від того, яке зерно ми посіємо в душі дітей у дошкільному віці, таким паростком проросте воно в майбутньому, впливаючи на формування характеру та самосвідомості особистості.

Отже, музейна педагогіка, може стати гарним помічником педагогам, щоб ваші вихованці полубивши й засвоївши цінності музейного простору, надалі стали вдячними відвідувачами музейних залів і культурних заходів, а отже – інтелігентними, добре вихованими й досвідченими людьми, патріотами своєї країни.